

ÂŞIK VEYSEL'İN ŞİİRİNDE VEYSEL VE SAZI *

Veysel and His Saz (Instrument) in Âşık Veyssel's Poetry

Doç. Dr. Dilek TÜRKİYİLMAZ**

ÖZ

20. yüzyıl Anadolu âşıklık geleneğinin en önemli temsilcilerinden biri olan Âşık Veyssel, sazıyla ve sözüyle yalnızca Türk kültürünü zenginleştiren bir ozan değil, aynı zamanda kendi ruhunu da iyileştiren bir âşiktir. Âşık Veyssel sazıyla ve sözüyle kendisini iyileştirirken aynı zamanda Türk kültürüne ve halk edebiyatına da ölümsüz eserler bırakmıştır. Halk edebiyatının derinliklerine dalarak, âşık edebiyatının önde gelen isimlerinden Yunus Emre, Karacaoğlu ve Pir Sultan Abdal gibi şairlerin izinden gitmiştir. Veyssel küçük yaşta geçirdiği çiçek hastalığı nedeniyle iki gözünü de kaybetmiştir. Görme engeli, onun yaşamını zorlaştırırken aynı zamanda içsel bir yolculuğa çıkmasına vesile olmuş ve sazı da bu yoldaki zorlukları aşmasına yardımcı olmuştur. Âşık Veyssel, çocukluk yıllarında ailesinin desteğiyle halk şiirine ve bağlamaya yönelmiştir. Babasının ona hediye ettiği saz, Veyssel'in hayatını şekillendiren en önemli araç olmuştur. Duygularını, acılarını, özlemlerini ve umutlarını sazının tellerinde buluşturmuştur. Âşık Veyssel'in sazı ve sözleri, onun yalnızlığını gideren, ruhunu besleyen ve kendisini ifade etmesine imkân tanıyan bir dost olarak sadece bir sanat biçimi olarak kalmamış, aynı zamanda bir sağaltım yöntemi olmuştur. Veyssel bu sayede acılarından kurtulmayı ve hayatın güzelliklerini keşfetmeyi öğrenmiştir. Âşık Veyssel, bir ozan olarak sadece kendi ruhunu iyileştirmekle kalmamış, aynı zamanda dinleyenlere de umut, teselli ve hayatı anlamlandırma imkânı sunmuştur. Bu, sanatın ve özellikle halk edebiyatının insana özgü en güçlü yönlerinden biridir: Acıyı paylaşarak azaltmak ve ona anlam katarak insanı iyileştirmek. Bu bağlamda Veyssel'in yaşamı, sanatın ve müziğin insanı iyileştiren gücünü anlamak açısından eşsiz bir örnektir. Veyssel, hayatının büyük bir bölümünü trajedilerle, kayıplarla ve zorluklarla geçirmiş bir ozan olmasına rağmen bu acılarla tükenmek yerine, bütün bu olumsuzlukları yaratıcılığını besleyen bir kaynağa dönüştürmüştür. Sazı ve şiirleri, acılarını anlamlandırdığı, hayata karşı direncini güçlendirdiği ve ruhunu onardığı bir sığınak olmuştur. Bu makalede Âşık Veyssel'in kendisi ve sazıyla ilgili olan şiirleri onun iç dünyasındaki derin acıları dışa vurma, bu acılarla yüzleşme ve nihayetinde bir tür "kendini iyileştirme" yöntemi olarak değerlendirilecektir. Bunlardan hareketle, Veyssel'in hayatta kalma mücadelesi, zorluklarla baş etme motivasyonu, yaralı ruhuna nasıl şifa bulduğu, şiirlerinin ve müziğinin içsel yolculuğuna ne şekilde rehberlik ettiği gibi konular üzerinde derlendirmeler yapılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler

Âşık Veyssel, travmatik anılar, Veyssel'in sazı, şiir, sağaltma.

ABSTRACT

As one of the most significant representatives of the 20th-century Anatolian minstrelsy tradition, Âşık Veyssel enriched Turkish culture not only through his mastery of the saz, a traditional stringed instrument, and his poetic expressions but also by healing his soul through his art. While healing himself with his instrument and words, Âşık Veyssel also left immortal works to Turkish culture and folk literature. Diving into the depths of folk literature, he followed in the footsteps of poets such as Yunus Emre, Karacaoğlu and Pir Sultan Abdal, the leading names of minstrel literature. Veyssel lost both of his eyes due to smallpox at a young age. While his visual impairment made his life difficult, it also led him on an inner journey and his saz helped him overcome the difficulties on this path. During his childhood, with the support of his family, Âşık Veyssel turned to folk poetry and the bağlama. The instrument his father gave him as a gift became the most important tool that shaped Veyssel's life. He brought together his feelings, pains, longings and hopes on the strings of his instrument. As a friend who relieved his loneliness, nourished his soul and allowed him to express himself, Âşık Veyssel's saz and lyrics were not only a form of art but also a method of healing. In this way, Veyssel learned to get rid of his pain and discover the beauties of life. As a minstrel, Âşık Veyssel not only healed his own soul, but also offered hope, solace and the opportunity to make sense of life to those who listened to him. This is one of the most powerful aspects of art, and especially of folk literature, that is uniquely human: to reduce suffering by sharing it and to heal by giving it meaning. In this context, Veyssel's life is a unique example understanding the healing power of art and music. Although Veyssel was a poet who spent most of his life in tragedy, loss and hardship, he transformed all these negativities into a source that nourished his creativity. His saz and poems became a

* Geliş tarihi: 9 Ocak 2025 - Kabul tarihi: 3 Mart 2025

Türkiyılmaz, Dilek. "Âşık Veyssel'in Şiirinde Veyssel ve Sazı" *Milli Folklor* 146 (Yaz 2025): 54-65

** Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Türk Halk Bilimi Bölümü, dturkiyilmaz74@hotmail.com, dilek.turkiyilmaz@hbv.edu.tr ORCID ID: 0000-0003-0521-4086.

refuge where he made sense of his pain, strengthened his resistance to life and repaired his soul. In this article, Âşık Veysel's poems about himself and his saz will be evaluated to express the deep pains in his inner world, confronting these pains and finally as a kind of "self-healing" method. Based on this, we will try to evaluate on issues such as Veysel's struggle for survival, his motivation to cope with difficulties, how he healed his wounded soul, and how his poems and music guided his inner journey.

Keywords

Âşık Veysel, traumatic memories, Veysel's saz, poetry, healing.

Giriş

Âşık Veysel, saz çalma, mahlas alma, usta-çırak ilişkisi ve eserlerinde tarih belirtme gibi konularda âşıklık geleneğine büyük ölçüde bağlı kalmış, ancak rüyada pir elinden bade içme geleneğini yaşamamış, lebdeğmez, muamma ve "dedim-dedi" türünde şiirler söylememiş ve diğer âşıklarla atışma geleneği son derece sınırlı olan (Şimşek 2016: 125); bütün bunlarla birlikte ait olduğu bu geleneğin değerlerini kendi yorumuyla harmanlayan, sözlerinde derin anlamlar gizleyen ve herkese hitap eden sıcak, incelikli bir üsluba sahip, son yüzyılın unutulmaz âşıklarından biridir. Veysel'in âşıklık unvanını kazanmasında, ülkenin uluslaşma sürecindeki millî duruşunun temel etken olduğu da göz önünde tutulmalıdır (Oğuz 2010:6). Türküleriyle dilden dile dolaşan, şiirleriyle sevgi tohumları eken, insanları birlik ve beraberliğe davet eden ve bölücülüğü en büyük düşmanı sayan Veysel, şiirlerinde vatan sevgisi, doğa, birlik, çalışma, yardımlaşma ve idealizm gibi konuları derin bir duyarlılıkla ele alırken, yaşama sevinci ile hüznü, iyimserlik ile umutsuzluğu iç içe geçmiş bir şekilde yansıtmıştır.

Homeros gibi gözleri görmeyen bir ozan olan Veysel, evrensel değerleri hümanizmle harmanlayarak yüksek bir insanlık anlayışı ortaya koymuştur. Yokluk ve acıya rağmen her zaman güzeli dile getirmiş, güzellikleri insanlara sunmuştur. Belki de dünyadaki çirkinlikleri görmemek onun ruhsal derinliklere ulaşmasını sağlamıştır. Anlayıp kavradıkları yer, insanlığın ortak hayallerine ev sahipliği yapan bir dünyadır. Victor Hugo'nun, "Bedenin gözü kapandığında ruhun gözü açılır" sözü bu durumu etkileyici bir şekilde ifade etmektedir (Işık 2022: 457). Âşık Veysel Şatiroğlu'nun hayatı, talihsiz olaylarla başlamış ve bir süre boyunca çoğu insanın tek başına üstesinden gelmekte zorlanacağı travmatik deneyimlerle şekillenmiştir. 1894 yılında Sivas'ın Şarkışla ilçesine bağlı Sivrialan köyünde dünyaya gelen Âşık Veysel, çocukluğunda o dönemde yaygın olan çiçek hastalığı nedeniyle hem iki kız kardeşini hem de bir gözünü kaybeder. Ümit Yaşar Oğuzcan, Âşık Veysel'in bu zorlu yaşam öyküsünü şu şekilde dile getirir:

Böylece yedi yaşına varmış. O yıl bir çiçek hastalığı salgını olmuş Sivas'ta. Küçük Veysel de yakalanmış. Sol gözünde çiçeğin beyi çıkmış kendi deyimiyle... Göz akıp gitmiş. Sağ gözüne de perde inmiş önceleri. Yalnız ışığı seçebiliyormuş bu gözüyle. Babasına "Çocuğu Akmağdeni'ne götür, orada bu gözünü açacak bir doktor var." demişler. Sevinmiş Ahmet Emmi. Gel gör ki talihsizlik yine yakasını bırakmamış Veysel'in. Bir gün inek sağarken babası yanına gelmiş. Veysel ansızın dönüverince; yakında bulunan bir değneğin ucu öteki gözüne girivermiş. O göz de akıp gitmiş böylece (Veysel 1971: 7).

Âşık Veysel, "Hayatım" adlı şiirinde zaman zaman kendi durumunu sorgulayarak yaşadığı duygusal zorlukları dile getirmiş ve bu içsel çatışmalarını mısralarında yansıtmıştır. Bu şiir, âdeta Âşık Veysel'in hayat hikâyesini özetlemektedir. Şiirde, çiçek hastalığına yakalanması küçük yaşta gözlerini kaybetmesi, çaresizliği, insanlara muhtaç olması, sazını en yakın dostu yapması, eşi tarafından aldatılması ve çocuklarının yetim kalması gibi zorlu yaşam deneyimlerine yer vermiştir:

Genç yaşında felek vurdu başıma

Aldırdım elimden iki gözümü

Yeni değmiş idim yedi yaşıma
Kayıbettim baharımı yazımı
(...)
Üç yüz onda gelmiş idim cihana
Dünyaya bakmadan ben kana kana
Kader böyle imiş çiçek bahana
Levh-i kalem kara yazmış yazımı
(...)
Veysel der dünyaya ben niye geldim
Her zaman ağladım ne zaman güldüm
Gönlüme teselli kendimde buldum
Sabır ile teskin ettim özümü (Veysel 1971: 257-258)

Veysel, yaşadığı zorlukları, çektiği acıları ve geçirdiği hastalıkları kaderin bir cilvesi olarak değerlendirir. "Levh u kalem"de yazılı olanın bu olduğunu ve "çark-ı devrân"ın böyle döndüğünü ifade ederek, kaderine karşı bir kabulleniş içinde olduğunu dile getirir. Şiirin ilerleyen dizelerinde, dünyaya neden geldiğini sorgular ve sürekli üzüntü içinde olduğunu belirterek bir tür kader muhasebesi yapar. Ancak şiirin sonunda, tüm bu yaşananlara sabır ve tevekkülle yaklaşarak kendisini teselli ettiğini ve aslında bütün bunların bir sınav olduğunu kabullendiğini hissettirir (Şişman 2023: 34). Âşık Veysel'in doğduğu dönem, toplumun birçok açıdan zorlu sınavlardan geçtiği, bireylerin yazgılarının âdeta "Levh-i mahfuz"da kara yazıldığı kaotik bir dönemdir (Bekki 2021:18). Bu karmaşa ve belirsizlik ortamı, Veysel'in hayatındaki talihsizliklerle birleşerek onun kaderini şekillendirmiştir. Daha çocukluk yıllarından itibaren acı dolu ve zorlu deneyimlerle karşılaşan Veysel, bu kaotik ortamın bireysel bir yansıması gibi, hem kendi ruhsal mücadelesini vermiş hem de yaşadığı travmaların derin izlerini taşımıştır. Onun hayatı, bu karmaşanın bireysel düzeydeki bir örneği olarak, toplumsal koşulların birey üzerindeki etkilerini gözler önüne sermektedir. Zara (2011: 93), travmaya maruz kalan bireylerin, travma öncesinde, sırasında ve sonrasında verdikleri tepkilerin ve yaşadıkları deneyimlerin her birey için kendine özgü olduğunu söylemektedir. Bu bağlamda, Âşık Veysel'in çocukluk yıllarında yaşadığı göz kaybı, kardeşlerinin ölümü ve salgın hastalıkların yarattığı derin travmalar, onun hem bireysel hem de ruhsal yolculuğunu şekillendiren kendine özgü deneyimler olarak dikkat çekmektedir. Bu olumsuz deneyimler, Veysel'in ruhsal bütünlüğü üzerinde tehdit oluşturmalarına rağmen, o kendisini yok oluşa değil, sazı ve sözü aracılığıyla varoluşu yeniden inşa etmeye yöneltmiştir. Bu tutumu, yaşadığı zorluklara karşı psikolojik dayanıklılık geliştirmesinde ve travmatik yaralarını sağaltmasında etkili bir rol oynamıştır. Bir olayın travmatik sayılabilmesi için, bireyde yoğun korku, dehşet veya çaresizlik gibi duygulara yol açması gerekmektedir. Ciddi nörolojik hasarı bulunmayan her insan, kişisel yaşam deneyimlerini hatırlama yetisine sahiptir. Özellikle şair ve yazarlar, kendi yaşamlarından esinlenerek kaleme aldıkları eserleriyle, bu deneyimlerini yansıtır (Erdal 2024: 28) Şu dörtlük tam olarak bu duygu durumunu anlatmaktadır:

Ben bir adam olamazdım
Gerçek dostlar olmasaydı
Gerçek şair olamazdım
Çiçek gözüm almasaydı (Veysel 1971: 270)

Ezgi Yaz (2015: 22-23) çocukluk döneminde yaşanan travmaların, başkalarının desteğiyle iyileştirilemediğinde, bireylerin hayatta kalabilmek ve yaşamlarına devam edebilmek için kendi baş etme mekanizmalarını geliştirdiklerini söylemektedir. Bu baş

etme yöntemlerinden birinin güven duygusunun zarar gördüğü ya da kaybolduğu durumlarda, kişinin dışarıda bulamadığı desteği kendi içinde inşa ettiği bir gerçeklik alanı yaratması olarak ifade eder. Bu süreçte bireyin, kurduğu bu hayali dünyayı kontrol ederek ve sınırlarını belirleyerek yaralarını sarma çabası içine girdiğini ve yaratıcılığın tam da bu noktada devreye girdiğini, bunun da hem farklı bakış açılarıyla düşünebilme yeteneğini barındırdığını hem de birey için olası tehditlere karşı savunma aracı olduğunu söylemektedir. Yaz'a göre bu yönüyle yaratıcılık, kimi insanlar için hem tehlikelere karşı bilenen bir kılıç hem de koruyucu bir kalkan işlevi görmektedir. Bu bağlamda Veysel'in koruyucu kalkanı da babasının bir gün ona ekmeğini de kazandıracağını ümid ederek verdiği sazı olmuştur. Günay (1993: 21- 23), Âşık Veysel'in babasının saz şiirine olan ilgisinin yalnızca bireysel bir tercih değil, köklü bir geleneğin yansıması olduğunu, XVI. yüzyıldan itibaren Türk topraklarında şekillenen âşık edebiyatının İslamiyet'in, yerleşik medeniyetin ve dönemin kültürel birikiminin etkisiyle gelişerek, Türk şiirinin millî bir geleneği hâline geldiğini ve bu geleneğin yalnızca anlık heyecanları ifade eden şiirlerden oluşmayıp aynı zamanda sanatçı eğilimlerini belirli bir disiplin ve çerçeve içinde yönlendiren bir eğitim ve öğretim kaynağı olduğunu ifade etmektedir. Böylece yetenekli bireyler, bu sistem içerisinde kendi yollarını bulma fırsatı elde etmişlerdir. Sivas, bu geleneği canlı bir şekilde yaşatan önemli bölgelerden biri olarak dikkat çektiğinden Günay, Âşık Veysel'in babasının, körlüğü nedeniyle hayatını bağımsız bir şekilde sürdürmekte zorlanabilecek oğlunu saz şairliğine yönlendirmesinin, bir rastlantıdan çok bu kültürel atmosferin doğal bir sonucu olduğunu belirtmektedir. Veysel'in yetiştiği dönemde ve bölgede âşık edebiyatı, yalnızca bir ifade biçimi değil, aynı zamanda yaşam tarzını ve toplumsal değerleri şekillendiren bir yapı taşı durumundaydı. Bu ortamın etkisiyle Veysel, âşık toplantılarında bir dinleyici ve öğrenci olarak yer almış, yönlendirme ve eğitim sayesinde saz çalmayı ve şiir söylemeyi öğrenerek hem kendi ayakları üzerinde durmayı başarmış hem de topluma katkıda bulunan üretken bir birey hâline gelmiştir. Günay, âşık edebiyatı, yalnızca sanatçıları eğitmekle kalmamış, sıradan bireylere de düşünce ve duygularını ifade etme, kelime dağarcıklarını geliştirme ve kültürel değerlerini yaşatma imkânı sunmuştur ve âşık edebiyatı geleneğinin bireyler ve toplum üzerindeki etkileri, üzerinde daha fazla durulması gereken önemli bir olgudur sözleriyle geleneğin önemini vurgulamaktadır.

Bağlandım köşede kaldım bir zaman

Nice kimselere dedim elaman

On on beş yaşıma girince heman

Yavaş yavaş düzen ettim sazımı (Veysel 1971: 257)

Bir müzik aleti çalmak, türkü söylemek ve beste yapmak, varoluşa tutunmanın ve ruhsal bütünlüğü korumanın güçlü yollarından biridir. Müziğin yer aldığı bu faaliyetler, insanın sarsılan ruhsal dengesini yeniden sağlamasına yardımcı olur. Müzik, bireyi hem kendi iç dünyasıyla hem de dış dünya ve evrenle uyumlu bir hâle getirir, kişinin sezgisel boyutuyla bağlantı kurmasına olanak tanır. Gözlerini kaybeden Âşık Veysel, duyma yetisiyle evrenin seslerini algılayarak, bu sesleri kendi bestelerinde acılarıya harmanlamış ve kaybolan yaşam sevincini yeniden hissetmeyi başarmıştır. Travmalar nedeniyle bozulan ruhsal denge, müziğin iyileştirici ve destekleyici gücüyle yeniden tesis edilebilir. Müziğin bu terapötik işlevi, insan ruhunun derin yaralarını sarmakta ve hayata yeniden tutunmayı mümkün kılmaktadır (Yaz 2017: 284). Veysel gözlerini kaybettikten sonra karanlığa bürünen yaşamını, sazının açtığı gönül gözüyle aydınlatmaya çalışmış, acılarını ve hüznlerini sazının tellerine eşlik eden şiirlerle ve türkülerle ifade etmeye başlamıştır. Yaşadığı duygusal yükleri, varlığını ve hislerini türkülerle yansıtarak iç dünyasını açığa

vurmuş, böylece duygusal bir boşalım sağlamıştır. Sazı ve sözü onun ruhunun bir parçası olmuş, bu sayede yaralarını sarıp acılarıyla yaşamayı öğrenmiş bunu da şu sözlerle ifade etmiştir:

İnler Veysel arı gibi
Bülbüllerin zarı gibi
Turnalar katarı gibi
Türkü türkü çağırırız (Veysel 1971: 187-188)

Âşık Veysel'in âşıklık yolculuğunu şekillendiren pek çok olaydan söz edilebilir. Bunların başında, yaşadığı travmalar, kayıplar ve tabii ihanet gibi derin acılar gelmektedir. Yirmi beş yaşında Esma adlı bir genç kızla evlenen Veysel, bu mutluluğu kısa bir süre sonra üst üste gelen trajedilerle gölgelenmiştir. Önce annesini ve babasını kaybetmiş, ardından henüz on günlük olan ikinci çocuğunun ölümüyle sarsılmıştır. Bu kayıpların üzerine eşinin kendisini terk etmesi ve diğer çocuğunun bakımsızlık nedeniyle yaşamını yitirmesi, Veysel'in hayatını büyük bir kedere sürüklemiştir. Tüm bu zorlu deneyimlerin izlerini onun şiirlerinde bulmak mümkündür. Özellikle “Memlekete Destan Oldum” adlı şiiri, eşinin kendisini terk etmesinin ardından kaleme aldığı derin bir duygu yansımasıdır. Şiirin bütünlüğü dikkate alındığında Veysel'in, sadece eşinden değil, tüm hayattan eşten dosttan hatta çocukları (pür) tarafından da beğenilmediğini söyler. Şiirde de ifade ettiği gibi bu şiiri yazdığı sırada Gölköy Köy Enstitüsünde çalıştığı dönemdir ve ikinci eşiyle Gülizar hanımla evlidir. Bu şiirde ondan da şikâyet söz konusudur:

Memlekete destan oldum
Karım beni beğenmedi
Eşten oldum dosttan oldum
Yârim beni beğenmedi (Veysel 1971: 259-260)

Veysel, karısının yavaşmalarıyla birlikte kaçışını ve yaşadığı olayları kabullenmekte zorlanır, olup bitenlere anlam vermekte güçlük çeker. Bu derin acılar, iç dünyasında yankılanarak ses ve söze dönüşür. Veysel, yaşadığı sarsıcı deneyimleri ifade etmeye, anlamlandırmaya ve bu zorluklarla baş etmeye çalışırken sazına ve şiirine tutunur. Veysel, yaşadığı derin acılar karşısında önemli bir yol ayrımına gelir. Bu süreçte, ya yaşadığı zorluklara teslim olarak içe kapanacak ya da müzik ve sözleri aracılığıyla duygularını dönüştürerek kendini yeniden var edecektir. O, bireysel mücadelesini sanat yoluyla ifade etmeyi tercih etmiş ve böylece kültürel mirasa önemli katkılarda bulunmuştur. Çektiği acılar, yalnızca onu güçlü bir birey hâline getirmekle kalmaz, aynı zamanda evrensel bir değer kazandırır. İnsan, travmalarını sürekli olarak anlatarak, bu acılara karşı duyarsızlaşır ve kaybettiği kontrol duygusunu yeniden kazanır. Âşık Veysel de yaşamındaki zorlukları, ruhunun derinliklerinden çıkan türkülerle sıkça dile getirerek, travmalarının yaralarını iyileştirmiştir. Türkülerinde, sesin, ritmin ve sözlerin birleşimiyle, hem duygusal hem de zihinsel bir iyileşme sürecine girmiştir. Bu içsel uyum, ona hem acılarını hem de yaşadığı travmaları dönüştürme fırsatı sunmuştur. (Yaz 2017:284) “Güzelliğin On Par'Etmez” adlı türküsünde, eşinin yaşattığı derin acıların, Veysel'i yok etmek yerine kendini bulmaya ve dünya çapında tanınan bir değer olmaya yönlendirdiği açıkça hissedilir (Yaz 2017: 281):

Güzelliğin on par'etmez
Şu bendeki aşk olmasa
Eğlenecek yer bulaman
Gönlümdeki köşk olmasa

Tâbirin sığmaz kaleme
 Derdin dermandır yâreme
 İsmi yayılmaz âleme
 Âşıklarda meşk olmasa
 (...)

Senden aldım bu feryâdı
 Bu imiş dünyanın tadı
 Anılmazdı Veysel adı
 O sana âşık olmasa (Veysel 1971: 95).

Âşık Veysel'in şiirleri, onun yalnızca bir ozan olarak duygu ve düşüncelerini ifade ettiği metinler değil, aynı zamanda kendi varoluşunu anlamlandırmaya çalıştığı derin bir içsel yolculuğu da yansıtır. Şiirlerinde sıkça görülen varoluşsal sorgulamalar, hem bireysel hem de evrensel boyutta insana dair temel soruları ele alır. Âşık Veysel, yaşamı boyunca karşılaştığı zorlukların ve acıların, kendisiyle yüzleşmesine ve kendi kimliğini derinlemesine sorgulamasına vesile olduğunu şiirlerinde sıkça dile getirir. "Yıllarca Aradım Kendi Kendimi" şiiri, bu varoluşsal sorgulamaların en güçlü örneklerinden biridir. Âşık Veysel, yaşadığı acıların ve kayıpların ardından, şiirlerinde kendisini bulma çabalarını ortaya koyar. Sazı, onun hem sırdaşı hem de varoluşsal yolculuğunda bir rehberdir. Duygularını sazıyla dile getirerek, kendisi ve hayatı hakkında daha derin bir anlayış geliştirmiştir. Şiirlerindeki varoluşsal sorgulamalar, onun yaşamı boyunca kendini ve hayatın anlamını arayışının bir yansımasıdır. Bu arayış, yalnızca kişisel değil, insanın evrensel yolculuğunu da yansıtır. Bu yönüyle Veysel, bireysel deneyimlerini şiirlerinde ustaca işleyerek, insanlık hâlinin ortak meselelerine dair derin bir bakış sunar. Onun varoluşsal sorgulamaları, bir halk ozanının ötesinde, felsefi bir derinliğe sahip olduğunu gösterir. Âşık Veysel, şiirinin üçüncü mısrasında yer alan "Hayal mıyım ürüya mı bilinmez" ifadesiyle, özne olarak kendi varlığının hakikatini sorgulamaktadır. Bu sorgulama, varlık olgusunun kesin bir sonuca ulaşamayacak kadar belirsiz ve tanımlanamaz olduğunu ortaya koyar. Veysel, varlığa dair bu epistemolojik belirsizlik üzerinden insanın kendi varoluşunu tanımlama ya da anlama çabasının sınırlarına dikkat çekmektedir. "Bu düşünce, felsefe tarihinde önemli bir dönüm noktasını oluşturan Descartes'ın görüşlerine benzerlik gösterir. Descartes da insanın varlığı hakkında şüphe ederken, rüya metaforu üzerinden dış dünyanın ya da kendi varlığının gerçek olup olmadığını sorgulamıştır. Veysel'in şiirindeki bu sorgulama, Descartes'ın "şüpheli" yaklaşımını hatırlatan bir düşünsel derinlik taşır" (Cengiz 2016: 43).

Yıllarca aradım kendi kendimi
 Hiç bir türlü bulamadım ben beni
 Hayal mıyım ürüya mı bilinmez
 Hiç bir türlü bulamadım ben beni (Veysel 1971: 263).

Âşık Veysel'in varoluşsal sorgulamalar yaptığı "Şu Dünyaya Geldim Ne Oldu Kârım" şiiri, Veysel'in kendisinin hayata geliş amacını ve yaşamı boyunca elde ettiği kazançları ya da kayıpları sorgulayan bir içsel hesaplamanın ifadesidir. Hayatın geçiciliğini, insanın dünya üzerindeki sınırlı süresini ve bu sürenin sonunda geriye ne kaldığını düşünmeye yönlendirir. Bu sorgulama, yalnızca bireysel bir deneyimi değil, evrensel bir insanı durumu da yansıtır, hayatın anlamını aramak. Âşık Veysel burada, dünyevi kazançların gelip geçici olduğunu, asıl önemli olanın hayatın özündeki derin hakikati bulmak olduğunu ima eder. Bu sorgulama, aynı zamanda tasavvufi bir perspektifi de hatırlatır, insanın bu dünyadaki varlığı bir yolculuktur ve bu yolculuğun gerçek değeri maddi kazançlarda değil, manevi bir uyanışta bulunabilir. Bu mısra, Veysel'in sade

ama derinlikli söyleyişinin hayatın anlamını irdeleyen bir örneğidir. “Geçirdim günümü gaflet içinde” mısrası ise, Âşık Veysel’in yaşamına dair pişmanlık ve farkındalığı aynı anda yansıtan bir iç hesaplaşmanın ifadesidir. Bu söz, insanın hayatın akışı içinde çoğu zaman farkında olmadan yaşadığı, derin anlamları gözden kaçırdığı ve bu nedenle gerçek bir uyanışa geç ulaştığı gerçeğini dile getirir. Buradaki “gaflet” kelimesi, bir tür bilinçsizlik veya ihmali temsil eder, hayatın değerini ve zamanın kıymetini idrak edememenin bir sonucudur. Veysel, bu mısrayla hem kendi yaşamını sorgulamakta hem de evrensel bir insan deneyimine dikkat çekmektedir. İnsanın günlük koşturmacalar içinde varoluşunun derin anlamını unutarak, aslında ne kadar değerli bir şeyin ellerinden kayıp gittiğini fark edemediğini vurgular. Bu, tasavvufi bir anlayışla da ilişkilendirilebilir, çünkü gaflet, insanın kendi özünü ve yaratılışını unuttuğu durumu tanımlayan önemli bir kavramdır. Bu mısra, aynı zamanda bir tür uyanış çağrısıdır. Veysel, bu farkındalıkla yaşamın derin anlamına ulaşma çabasını, kendini ve varoluşu sorgulamanın gerekliliğini ifade eder. Bu, geçmişe duyulan bir pişmanlık olsa da, geleceğe dair bir farkındalık ve bilinçle yaşama çağrısına dönüşür.

Şiirdeki “Geldi güz ayları erdi baharım” mısrası, Âşık Veysel’in hayat döngüsüne ve insanın ömrüne dair derin bir farkındalığı ifade eder. Burada “güz ayları” metaforu, yaşamın sonbaharını, yani ömrün ilerleyen dönemlerini temsil ederken, “baharım” ifadesi, gençlik ve tazelik dönemine, hayatın başlangıcındaki umut ve canlılığa işaret eder. Bu mısradaki, doğanın döngüsüyle insan hayatı arasında güçlü bir paralellik kurulmuştur. Âşık Veysel, doğanın mevsimleriyle insan ömrünü özdeşleştirerek, zamanın akışını ve hayatın geçiciliğini derin bir içsel değerlendirmeye ele alır. “Bahar” ın son bulması, gençlik hayallerinin, umutların ya da hayatın daha enerjik dönemlerinin geride kalmasını, “güz” ise olgunluk, tecrübe ve aynı zamanda kaçınılmaz bir sona yaklaşmayı simgeler. Bu ifade, insanın ömrünün geçiciliğine ve zamanın geri dönülmez bir şekilde akıp gidişine dikkat çeker. Mısranın tasavvufi bir yönü de vardır; baharın sona ermesiyle insan, dünya nimetlerine ve gençlik heveslerine duyduğu bağılıktan sıyrılarak, ömrün hakikati üzerine düşünmeye başlar. Bu, bir tür varoluşsal yüzleşmenin başlangıcıdır. Veysel’in bu derinlikli ifadesi, hayatın her evresinin kıymetini bilme ve her dönemi anlamlandırma çağrısı olarak da yorumlanabilir. Veysel’in kendisine dönük bu şiirleri yalnızca derin bir düşünce sürecinin ve varoluşsal sorgulamanın ürünü olmakla kalmaz, aynı zamanda onun ruhunu iyileştiren, acılarını dönüştüren bir araç hâline gelir.

Şu dünyaya geldim ne oldu kârım

Geçirdim günümü gaflet içinde

Geldi güz ayları erdi baharım

Geçirdim günümü gaflet içinde (Veysel 1971: 262).

Âşık Veysel’in en bilinen ve en etkileyici eserlerinden biri olan "Uzun İnce Bir Yoldayım", Veysel’in yaşam, ölüm, insanlık ve kader üzerine düşüncelerini sade ama derin bir şekilde yansıtan bir başyapıttır.¹ Şiir, sadece Âşık Veysel’in hayatına dair bir öz anlatım değil, aynı zamanda evrensel insanlık yolculuğunun da bir sembolüdür. Şiirin temel teması, insanın dünya üzerindeki varoluşu, bu süreçte karşılaştığı zorluklar ve nihayetinde ölümlü buluşan yolculuğudur. Veysel, bu yolda yalnız bir yolcu gibi hissederek; ancak yalnızlığı, her insanın kendi yazgısını yaşamak zorunda olduğu gerçeğine gön-derme yapar. Veysel’in bu şiiri bir anlamda insanın hayat karşısındaki çaresizliği ve bu çaresizlik içinde mücadele edişini işlemektedir. Veysel kendisinin ve aslında her insanın ömrünü "Uzun ince bir yoldayım" dizesindeki yolculuk metaforuyla anlatmaktadır. Yol, bir başlangıcı ve bir sonu olan, ancak bu iki nokta arasında iniş çıkışlarla dolu bir süreçtir. Veysel, bu uzun yolculuğu her bireyin kaçınılmaz kaderi olarak resmeder. Veysel’in bu

şiiirde sıkça işlenen bir diğer tema ise zamandır. Veysel, "Gidiyorum gündüz gece" diyerek zamanın durmaksızın akışını, yaşamın hızla geçişini ve bu süreçte insanın elinden hiçbir şeyin gelmediğini ifade etmektedir. Şairin vurguladığı bu sürekli ilerleyiş, bize hayatın durdurulamaz bir akış olduğunu gösterir. Veysel, bu yolculuk sırasında kendini arayan bir yolcu gibidir. Ancak bir yandan da hayatın geçiciliğine ve ölüme karşı bir teslimiyet hâli sezilir. Bu teslimiyet, kaderin kaçınılmaz olduğunu kabul eden bir bilgelik içindedir. "Uzun İnce Bir Yoldayım", sadece Âşık Veysel'in kendi yaşamını anlatmakla kalmaz; aynı zamanda insanlığın ortak kaderini yansıtan bir eser olarak geniş bir evrensel boyut kazanır. Yaşamın başlangıcı ve sonu arasında geçen bu yolculuk, her insanın paylaştığı bir gerçekliktir. Bu nedenle şiir, farklı kültürlerden ve coğrafyalardan insanları etkileyen bir güce sahiptir. Âşık Veysel'in bu şiiri sade ama güçlü bir anlatımla, insanın içsel arayışını ve hayatın geçici doğasını gözler önüne serer. "Uzun İnce Bir Yoldayım", Âşık Veysel'in sadece bir ozan değil, aynı zamanda insan ruhunun derinliklerine inebilen bir filozof olduğunu da kanıtlayan unutulmaz bir eserdir:

Uzun ince bir yoldayım
Gidiyorum gündüz gece
Bilmiyorum ne haldeyim
Gidiyorum gündüz gece
Dünyaya geldiğim anda
Yürüdüm aynı zamanda
İki kapılı bir handa

Gidiyorum gündüz gece (Veysel 1971: 255).

Âşık Veysel'in kendisine ilişkin derin bir özlemi ifade eden ve ölümle yüzleştiği diğer bir şiiri "Dostlar Beni Hatırlasın"dır.² Şiir, yalnızca bir bireyin ölüm sonrası hatırlanma arzusunu dile getirmekle kalmaz, aynı zamanda insanların gönlünde bir yer edinme çabasını yansıtır. Veysel, yaşamının zorlukları ve acılarıyla birlikte bir anlam arayışındadır ve bu şiir, onun yaşamı ve ölüm hakkındaki düşüncelerini özetler. "Dostlar beni hatırlasın" mısrası, şairin ölümünden sonra da insanların onu anmasını istemesi, hayatında bir iz bırakmak ve ruhunun bir şekilde varlığını sürdürmesi dileğidir. Bu, bir tür ölümsüzlük arzusudur. Beden yok olsa da anıların, dostlukların ve paylaşılan duyguların kalıcı olmasını istemektedir. Veysel'in şiirlerinde ölüm, varoluş, acılar ve hatırlanma teması sıkça yer almaktadır. Bu şiir de, onun insan olarak yaşadığı acıları, mücadeleleri ve sevinçleri dostlarıyla paylaşma arzusunun bir yansımasıdır. Kendisiyle ilgili bir hesaplaşma, kendisini hatırlatmanın önemine dair bir çağrı ve yaşamın geçiciliğini kabullenme, bu şiirin temel teması olarak öne çıkmaktadır. "Ben giderim adım kalır" dizesi, bireyin ölümden sonraki durumunu kabullenme ve ölümden sonra hatırlanma isteğini açık şekilde ortaya koyar. Bu yaklaşım, Heidegger'in varoluşçuluğundaki "ölümle yüzleşme" kavramına benzer bir şekilde, bireyin kendi faniliğiyle hesaplaşmasını gösterir. "Ona göre insan varlığının en belirgin özelliği ölüm fenomenidir" (Karakaya 2003: 29). Ölüm gerçeğinin bilincinde olan Veysel'in bu hesaplaşması, kendi varlığını topluma sunma ve bu sunum aracılığıyla ölümsüzleşme çabasıyla sonuçlanır. Veysel'in başka şiirlerinde de yer alan ölüm, fanilik ve hatırlanma temaları, bireyin kendi varoluşuna anlam yükleme çabasını yansıtır. Anlam yaratma süreci, travmatik olaylarla başa çıkmada önemli bir faktör olarak kabul edilmektedir. Veysel, şiirinde ölümün kaçınılmazlığını kabul etmekle birlikte, ardından bıraktığı eserlerle toplumsal bellekte yaşayacağını vurgulayarak kendine bir ölümsüzlük algısı yaratmıştır. Bu süreç, onun ruhsal dayanıklılığını güçlendirmiş ve travmatik olaylarla başa çıkmasına katkı sağlamıştır. Şiirde tekrar eden "Dostlar beni hatırlasın" ifadesi, Veysel'in yalnızca bireysel değil, aynı

zamanda toplumsal bir bağlamda varlık göstermeye çalıştığını ifade eder. Toplumsal bağlılık, bireyin psikolojik dayanıklılığını artıran önemli bir faktördür. Veysel, dostları tarafından hatırlanma ve eserlerinin toplumda yaşaması düşüncesiyle, kendisini toplumsal bir bağlamda değerli hissetmiş ve bu değer algısı, onun sağaltıcı sürecinde temel bir rol oynamıştır. Bu şiir eserlerinin Veysel üzerindeki terapötik etkisinin somut bir örneğidir. Veysel, şiir ve müzik aracılığıyla kendi travmalarını estetik bir forma dönüştürmüş ve acılarını anlamlı bir ifadeye kavuşturmuştur. Bu süreç, bireyin buhranlarının kontrol edilebilir bir düzeye çekilmesine olanak tanımış ve ruhsal dengelenmesini sağlamıştır. Veysel'in bu şiirdeki ifadeler, bireyin yaşamındaki acı verici olayları kabullenme ve onlarla barışma sürecini destekleyen bir öz-diyalog niteliği taşımaktadır.

Veysel'in bu şiiri halk şiirinin sözlü kültür bağlamındaki işlevlerini yansıtan bir örnek olarak da değerlendirilebilir. Halk kültüründe şiirler ve türküler, toplumsal hafızayı canlı tutma işlevi görür. Şiirin anonimleşme potansiyeli, Veysel'in bireysel duygularının toplumsal bir değer hâline gelmesini sağlar. Bu durum, halk edebiyatının bireysel deneyimlerinin kolektif bir mirasa dönüştürme gücünü gösterir. Şiirin önemli bir özelliği de halk edebiyatına özgü didaktik bir mesaj taşımasıdır. Veysel, eserde yalnızca kendi ölümünden sonra hatırlanmayı istemekle kalmaz aynı zamanda insanlara geride iyi bir iz bırakmaları gerektiği mesajını da verir. Evrensel düzeyde ise bu şiir, insanın kendi ölümlülüğünü kabullenmesi ve bu durumla barışık bir şekilde yaşaması gerektiği mesajını taşımaktadır:

Ben giderim adım kalır
Dostlar beni hatırlasın
Düğün olur bayram gelir
Dostlar beni hatırlasın
(...)
Gün ikindi akşam olur
Gör ki başa neler gelir
Veysel gider adı kalır

Dostlar beni hatırlasın (Veysel 1971: 253-254).

Âşık Veysel'in "Sazıma" adlı şiiri, onun kendini iyileştirme sürecindeki önemli bir adımı temsil eder. Şiir, Veysel'in sazına duyduğu derin bağlılık ve bu enstrümanın onun ruhsal sağaltımında oynadığı terapötik rolü vurgular. Orta Asya kökenli olan saz, Türklerin Anadolu'ya yerleşmesiyle birlikte kültürel yapının temel unsurlarından biri haline gelmiş ve bu topraklarda Türklerin Orta Asya'dan başlayan yolculuğunu anlamlandıran önemli bir enstrüman olmuştur. Kopuzun Anadolu'da saz ya da bağlama formuna dönüşmesiyle birlikte, halkın duygularını yansıtan türküler bu enstrümanla daha derin bir anlam kazanmıştır. Saz, Türk halk müziğinde yalnızca bir çalgı olmanın ötesinde, duyguların ifadesine aracılık eden bir anlatım dili ve kültürel kimlik sembolü olarak öne çıkar. İslamiyet öncesi dönemde destanların ve anlatıların ses bulduğu kopuz, Anadolu'da halk ozanlarının ellerinde saz olarak yeniden şekillenmiş ve hem şiirin hem de ezgilerin taşıyıcısı olmuştur. Bireysel acılardan toplumsal olaylara kadar geniş bir yelpazede duyguları ve deneyimleri ifade eden bu enstrüman, türkülerle olan derin bağını tarihsel yolculuğunda ortaya koyar. Saz, sadece müziğe eşlik eden bir çalgı olmanın ötesine geçerek acıyı, sevinci, ayrılığı, kavuşmayı ve toplumsal olayları güçlü bir şekilde dinleyiciye sunar. Bununla birlikte, saz yalnızca müzik üretimiyle değil, Türk kültürünü sembolize eden bir unsur olarak da büyük bir öneme sahiptir.

Saz, âşıklık geleneğinin de en önemli unsurlarından biridir ve âşıkla âdeta özdeşleşmiştir. Halk arasında dile getirilen "Sazsız âşık, kulpsuz testiye benzer." sözü, sazın âşığın hayatındaki yerini ve önemini net bir şekilde ifade eder. Bunun yanı sıra saz,

bâde içme geleneğinde de özel bir rol oynar. Rüyasında bâde içen âşık, baygınlık hâinden ancak bir sazın sesiyle kendine gelir. Bu olayın ardından âşık hem şiir söyleme yeteneği kazanır hem de saz çalmayı öğrenir (Şimşek 2016: 121). Böylelikle geleneğin bir üyesi olan âşık, hafızasında şekillendirdiği deyişlerini sazının ilhamıyla dışa vurur. Aynı zamanda saz, sadece duyguları ifade etme aracı değil, dinleyicileri eğlendirme ve meşgul etme işlevini de yerine getirir (Özarslan 2001: 170). Halk ozanlarının dünyaya ve hayata bakış açıları, sazın nağmelerinde yaşam bulur. Türk halk türkülerinin büyük kısmını yaratan âşıklar, sazlarıyla aşklarını, gözlemlerini ve yaşama dair duygu yoğunluklarını aktararak bu geleneği yaşatmışlardır. Saz, âşık edebiyatının vazgeçilmez bir parçasıdır ve sözlü kültürün kuşaktan kuşağa aktarılmasında önemli bir rol oynar. Anadolu'daki âşıklar, sazlarını yanlarına alarak köy köy dolaşıp türkülerle insanlara seslenmişlerdir. Bu durum, sazın âşık geleneğinde bir sırdaş ve yoldaş olarak görülmesini sağlamış, âşıkların yaşamlarında özel bir yer edinmiştir.

Şüphesiz Veysel için de sazı çok önemlidir. Âşık Veysel'in hayatında babasının aldığı saz, dönüm noktalarından biri olmuştur. Saz, onun için yalnızca bir enstrüman değil, acı dolu yaşamını anlamlandırdığı ve kendini ifade ettiği bir yol arkadaşı hâline gelmiştir. Hayatındaki bu önemli rolü nedeniyle Âşık Veysel, sazına ayrı bir anlam ve değer yüklemiştir. Bu duygularla yazdığı "Ben ölürsem sazım sen kal dünyada" dizesiyle başlayan şiiri, onun sazına duyduğu bağlılığı ve sazını bir nevi kendisinin devamı olarak gördüğünü yansıtır. Şiir, sadece sazla olan ilişkisini değil, aynı zamanda yaşamını, duygularını ve varoluşsal izlerini sonsuz kılma arzusunu da dile getirir. Bu durum, sazın Âşık Veysel'in hayatındaki hem kişisel hem de sanatsal önemini derinden ortaya koyar. Âşık Veysel'in, âdeta bir tedavi süreci gibi işleyen âşıklık yolculuğunda en büyük destekçisi ve yoldaşı sazı olmuştur. Sazıyla olan bağını daha iyi anlamak için Ahmet Kutsi Tecer'in aktardığı bir anıyı paylaşmak yerinde olacaktır:

"Bir gün beraberce bir yemeğe davetli idik. Ev sahibi masallardaki kadar çekici bir sofraya hazırlamıştı. Davetliler seçkin adamlardı ama sohbetlerinin bir çeşnisi, bir tadı yoktu. Ev sahibi de bundan üzülyordu. Veysel orada hazır, saz orada hazır, ses orada hazır... Fakat ne yapsın? Davetlilere, Veysel'e ait nakledilmedik bir şeyimiz kalmadı. Yazık ki bu misafirler Veysel'i hatırlamayacak kadar topluluktan uzak, avara, sökükle bir halde idiler. Ben de sıkılıyordum. Bir aralık Veysel'e hatırlama kabiliyetinden sordum:

-Âşık nasılsın? Meclisin hali onu ne kadar rahatsız etmiş ki hemen cevap verdi:

-Biz yiyip içiyoruz ama saz acından ölüyor".

Özetle Veysel için saz, yanında taşıdığı kuru ve cansız bir eşya değildir. Sazı onun yoldaşıdır. Bir insan gibi sazın doyması da ancak onu çalmakla, söyletmekle mümkün olacaktır (Aksoy 2023: 818):

Ben gidersem sazım sen kal dünyada

Gizli sırlarımı âşıkâr etme

Lâl olsun dillerin söyleme yâda

Garip bülbül gibi âh ü zar etme

(...)

Sen petek misali Veysel de arı

İnleşir beraber yapardık balı

Ben bir insanoğlu sen bir dut dalı

Ben babamı sen ustanı unutma (Veysel 1971: 273)

Şiirin bütününe bakıldığında Âşık Veysel'in, sazını bir müzik aletinden öte görerek ona derin anlamlar yüklediği, onu bir hayat arkadaşı ve sırdaşı haline getirdiği

görülecektir. Ölümünden sonra hatırlanma arzusunu bile, kendisini âşık kimliğine kavuşturan ve eserlerini yarattığı sazı aracılığıyla ifade etmiştir. Veysel'in sazıyla kurduğu bağ öylesine güçlüdür ki, sesi sazın tellerinde yankılanmış, aralarında âdeta gizli bir dil oluşmuştur. Veysel'in hisleri sazına yansımış; onun acısıyla sazı da hüzünlenmiş, sevinciyle sazı da neşelenmiştir. Sazını çalarken onu kucağında tutuşu, bir annenin bebeğini sevgiyle sallamasına benzetilmiştir. Nasıl ki bir anne için evladı en değerli varlığıysa, Veysel için de sazı, yarım asırdan fazla süredir yanından ayırmadığı en kıymetli yoldaşı olmuştur. Sazının küçük bir dut filizinden büyük bir ağaca, oradan da bir sanat eserine dönüşmesine şahit olan Veysel, anlatamadıklarını hep sazına anlatmıştır. Bu bağlılığını da "Sazıma" adlı şiirinde açıkça dile getirmiştir. (Aksoy 2023: 821). Sazıma şiirinden başka tamamını sazı için yazdığı bir şiiri daha bulunmasına rağmen bu şiir çok bilinen bir şiir değildir. Köy Enstitüsü ziyareti esnasında, sazının kırılması sonucu üzüntüsünü dile getirdiği şiirinde, sazla kurduğu bağı bir daha göstermiştir:

Dilim tutmaz saz kırıldı demeyim
Sazım parçan gurbet elde kalmasın
Senden evvel gözlerimi yumayım
Sazım parçan gurbet elde kalmasın (Kaya 2011: 348)

Sonuç olarak Veysel, yaşamın zorluklarını, bireysel acılarını ve toplumsal meseleleri bir sanatçı duyarlılığıyla şiirlerine ve sazına yansıtmış; hem kendisi hem de dinleyenleri için iyileştirici bir güç üretmiştir. Kendi yaşamındaki zorluklardan beslenerek yazdığı şiirler, onun içsel dünyasındaki sancılara bir şifa kaynağı olurken, bu eserler aynı zamanda dinleyenlerin duygu dünyalarına da dokunmuş ve onları teselli etmiş, insanlık için âdeta evrensel bir iyileşme mesajı sunmuştur. Onun iç dünyasında yaşadığı dönüşüm ve okuyucusuna da aynı içsel yolculuğu ve iyileşme imkânını sunar. Bu nedenle Veysel'in şiirleri, yalnızca bireysel bir hesaplaşma değil, insanın kendiyi barışmasının ve hayatın anlamını bulmasının en güzel örneklerinden biridir. Kendi yaşamına dair yaptığı sorgulamalar ve hesaplaşmalar, sadece bireysel bir yüzleşmeyi değil, aynı zamanda bu yüzleşme aracılığıyla ruhsal bir iyileşmeyi de temsil eder. Şiirlerinde acıyı, yalnızlığı, hayal kırıklığını dile getirirken, aynı zamanda bu duyguları sanat yoluyla anlamlandırır ve kendini yeniden inşa eder. Bu süreç, Veysel'in güçlü bir birey ve evrensel bir değer hâline gelmesini sağlayan en önemli unsurlardan biridir. Veysel'in sazına yüklediği anlam da onun şiirlerinde bir dost, sırdaş ve hayat arkadaşı olarak yer almasını sağlamış; bu bağ, sadece bir sanatçının enstrümanına duyduğu bağlılık değil, aynı zamanda varoluşsal bir dayanışmayı da ifade etmiştir. Yaz (2007: 285) müzik yapmanın, söz söylemenin yaratıcılığın bir ifadesi olup, ruh sağlığını korumada önemli bir rol oynadığını ve pek çok ruhsal sorunun iyileşmesine katkı sağladığını söylemektedir. Yaratıcılık, insanın ruhsal dengeyi sağlamasına yardımcı olur çünkü birey, acılarını yaratıcı bir şekilde ifade ederek onlarla arasına bir mesafe koyar. Bu süreç, duygusal yükleri hafifletir ve bireyin içsel dünyasında bir denge kurmasına yardımcı olur. Veysel'in eserlerinde, kendisiyle yaptığı iç hesaplaşmalar, varoluşsal sorgulamalar ve insan ruhuna dair derin gözlemler, sanatın birey ve toplum üzerindeki dönüştürücü gücünü gözler önüne sermektedir. Sazı ve şiirleri aracılığıyla sadece kendi yaralarını sarmakla kalmamış, aynı zamanda insanlığa evrensel bir mesaj bırakmıştır: Acılar dönüştürülebilir ve sanat insan ruhunun iyileşmesinde en güçlü araçlardan biridir. Bu çalışma, Âşık Veysel'in sazı ve şiirleri üzerinden, sazın ve sözün bireyin kendi içinde sağaltıcı bir rol oynayabileceği ve aynı zamanda toplumsal bir iyileştirici güç olarak işlev görebileceği gerçeğini ortaya koymaktadır. Onun sanatı, zamansız bir ilham kaynağı olarak, günümüzde de insanları derinden etkilemeye devam etmektedir.

NOTLAR

1. Bu şiirin ezoterik açıdan değerlendirmesi için bkz. (Sayar 2023); sembolik çözümlemesi için bkz. (Şimşek 2017)
2. Bu şiiri sosyolojik ve mistik bakımdan değerlendiren bir çalışma için bkz. (Akdoğan ve Duran 2023)

YAZARLARIN KATKI DÜZEYLERİ: Birinci Yazar %100.

ETİK KOMİTE ONAYI: Çalışmada etik kurul iznine gerek yoktur.

FİNANSAL DESTEK: Çalışmada finansal destek alınmamıştır.

ÇIKAR ÇATIŞMASI: Çalışmada potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Akdoğan, Mehmet ve Mehmet Duran. "Âşık Veysel'in "Dostlar Beni Hatırlasın" Adlı Şiirine Sosyolojik ve Mistik Bir Yaklaşım". *RumeliDe Dil ve Edebiyat Dergisi*. 34. (2023): 839-848.
- Aksoy, Hüseyin. "Âşık Veysel'in Vasiyeti: "Sazım Sen Kal Dünyada". *Folklor Akademik Dergisi*. 2(6). (2023): 815-823.
- Âşık Veysel. *Âşık Veysel* (Düzenleyen: Ümit Yaşar Oğuzcan). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları. 1971.
- Bekki, Salahaddin. *Halk Müziğinin Seyyar Radyosu Âşık Veysel*. İstanbul: Muhit Kitap. 2021.
- Cengiz, Ceyhan Akın. "Âşık Veysel'in 'Yıllarca Aradım Kendi Kendimi' Şiirinden Hareketle Felsefenin Türk Kültüründeki Yeri". *Dört Öge*. 10. (2016): 39-49.
- Erdal, Tuğçe. "Âşık Veysel'in Şiirlerinde Otobiyoğrafik Bellek Bağlamında Travmatik Anıların İzleri". *Uluslararası Halk Bilimi Araştırmaları Dergisi*. 7(1). (2024): 28-48.
- Günay, Umay. "Âşık Veysel ve Âşık Tarzı Şiir Geleneği". *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*. 10(1). (1993): 21-42.
- Işık, Caner. "Âşık Veysel'in Düşünce ve Anlam Dünyası". *Âşık Veysel* (Haz. Süleyman Şenel). İstanbul: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Yayınları. 2022.
- Karakaya, Talip. "Martin Heidegger Felsefesinde Ölüm Problemi". *U.Ü. Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(2003): 23-35.
- Kaya, Doğan. *Âşık Veysel*, Ankara: Akçağ Yayınları. 2011.
- Oğuz, Öcal. "Sözel Belleğin Tarihe Tanıklığı ve Âşıkların İnanılan Biyografileri". *Milli Folklor*. 87 (2010): 5-12.
- Özarslan, Metin. *Erzurum Âşıklık Geleneği*. Ankara: Akçağ Yayınları. 2001.
- Sayar, Elif. "Âşık Veysel'in 'Uzun İnce Yol'unda Ezoterik Dünya Algısının İzini Sürmek". *Hikmet Akademik Edebiyat Dergisi*. Ekim (2023): 313-323.
- Şimşek, Esmâ. "Âşık Veysel'in Âşıklık Geleneği İçerisindeki Yeri Üzerine Bir Değerlendirme". *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*. 9 (2016): 117-126.
- Şimşek, Esmâ. "Kültürümüzde Yol ve Bu Bağlamda 'Uzun İnce Bir Yoldayım' Adlı Şiirin Sembolik Çözümlemesi". *Akra Kültür Sanat ve Edebiyat Dergisi*. 13 (2017): 55-69.
- Şişman Bekir. "Âşık Veysel'in Şikâyetnâme Ve Öğütnâme Türünde Şiirleri". *Hikmet Akademik Edebiyat Dergisi*. Ekim (2023): 30-47.
- Yaz, Ezgi. "Travmatik Yaşantıları Bağlamında Âşık Veysel ve Müzikle Terapi". *Art-Sanat*. 7 (2017): 277-289.
- Zara, Ayten. "Krizler ve Travmalar". *Yaşadıkça* (ed. Ayten Zara) Ankara: İmge Yayınevi. 2011.